

FLOAREA DE FOC

2 MAI 1936
ANUL III — Nr. 14
Redacția: Calea Victoriei No. 31
București. — Tel. 434.60
Manuscrisele nepublicate se dîstrug

APARE IN FIECARE SĂPTĂMÂNĂ

Adreța: Calea Victoriei No. 31. Tel. 434.60

S U M A R

Logica fanatismului de azi de Sadu Tudor Cronici:
Tipul omenesc de Al. Mironescu literare, plastice, muzicale, bibliografice și mărunte
de Cicerone Theodorescu, H. Daniel, D. T.
Generație, în pulbere de Zaharia Stancu Fântânaru și Vasile Damaschin,

LOGICA FANATISMULUI DE AZI

SANDU TUDOR

„Afrași de puteri neștiute alergăm ca stelele de pe cer, pe drumuri ocolite și închise, sau rătăcind ciudat spre un necunoscut sau spre o mare și unică taină: Suntem rătăciți sau ne învârtim în loc.

Numai mincinoșii și profeții au îndrăzneala să încerce să ne spună de unde venim și unde vom ajunge. Cuvântul lor nu ne este însă de ajuns.

Pentru noi, nici unii nici alții nu ne aduc limpezirea și temeul neclătinat. Și cei ce vor să spună adevărul ca și cei ce spun minciuna, nu fac decât să ne încurce mai mult. Poveștile închipuite, născocirile, ca și scripturile și apocalipsele nu ne destăinuiesc prin ele înșile nimic. Sunt numai mari prilejuri, sau mici prilejuri de a fi ispitiți mai mult. Cea ce numim noi adevăr e de multe ori mai primejdios decât vulgara minciună. Căderea marilor virtuoși, a fanaticilor, e mai grozavă decât a oamenilor de rând.

În aceste vremuri de Știință, în epoca căutărilor de adevăr, e însă nepotrivit să spui că, străduința ori-

cât de disciplinată, de sinceră ar fi, metoda zisă, științifică, oricât de hotărâtă sau precisă ar fi, nu duce la aflarea sigură a adevărului. Să facem în pripă o cercetare a istoricului marilor cuceriri și descoperiri științifice. Ne vom convinge repede că toate adevărurile pe care omul a pus stăpânire nu sunt datorite calculului, ci acestui ceva ciudat pe care îl numim «întâmplare».

Adevărurile când le dorim prea mult vin ele la noi, ca un dar. Marii descoperitori, sunt de fapt nu atât niște mari metodici, cât niște mari pasionați, posedatăi unei idei, sau altfel spus, niște trimiși. La începutul erei moderne, omul bucuros și entuziasmat de cele câteva succese în domeniul mecanicii ajunsese să se convingă repede că prin știință se va elibera pe sine, punând stăpânire deplină, stăpânire de adevărat dumnezeu, pe întreaga Fire. Deșertăciune a deșertăciunilor nu e numai concluzia Ecclesiastului, ci și a Istoriei.

Astăzi, omul se descopere, în realitate, pe el singur, robul acestei u-

PICTURA

de

Christian Bérard

riase înjghebări tiranice a tehnicii moderne.

Nu văd rătăcirea și mizeria actuală a Lumii decât, drept urmare a acestei primejdioase ispite, care s'a înrădăcinat în miezul ființei noastre, și care ne face să credem hipnotic că, adevărurile se pot cuceri prin simplă voință, purtată de orgoliul unei rațiuni la bază nihilistă, și numai aparent revoluționară.

*

Nu fac toată această înlanțuire de gânduri decât pentru a o lega cu realitățile noastre de acum. Toți înnoitorii de la noi, toți cei ce vor să fie sau să treacă drept conducători de mâine ai soartei noastre, se dovedesc, și ei stăpâniți de această prejudecată falimentară a omului modern. Nu sunt, astfel, decât copii autentici ai veacului trecut și ai rătăcirilor lui! Cu toții sunt convinși, când sunt de bună credință, că simpla hotărâre, un act pur de voință organizată și trufase al adevărului lor, ne poate mântui de toate relele. De aci, toată coloratura dictatorială a atitudinii. De aci, primatul principiului violenței. De aci, însă, și lipsa de putere creatoare, reducerea la o simplă negație.

Fanatismul acestor ziși înnoitori sau mântuitori de acum nu e decât fanatismul morții și a morților.

*

Citeam aseară ceva de Aldous Huxley, din care se poate trage o concluzie. Cele două veacuri din napoia noastră au ucis în om forma tradițională a credinții într'un Dumnezeu. Totuși sentimentele și avânturile care sunt la temelia oricărei religii continuă de a exista.

Climatul mental al omului modern e neprielnic unei adevărate religii. Substanța emotivă a religii dăinuind, ea e întrebuințată pe alte planuri. Așa se explică succesul anumitor mis-

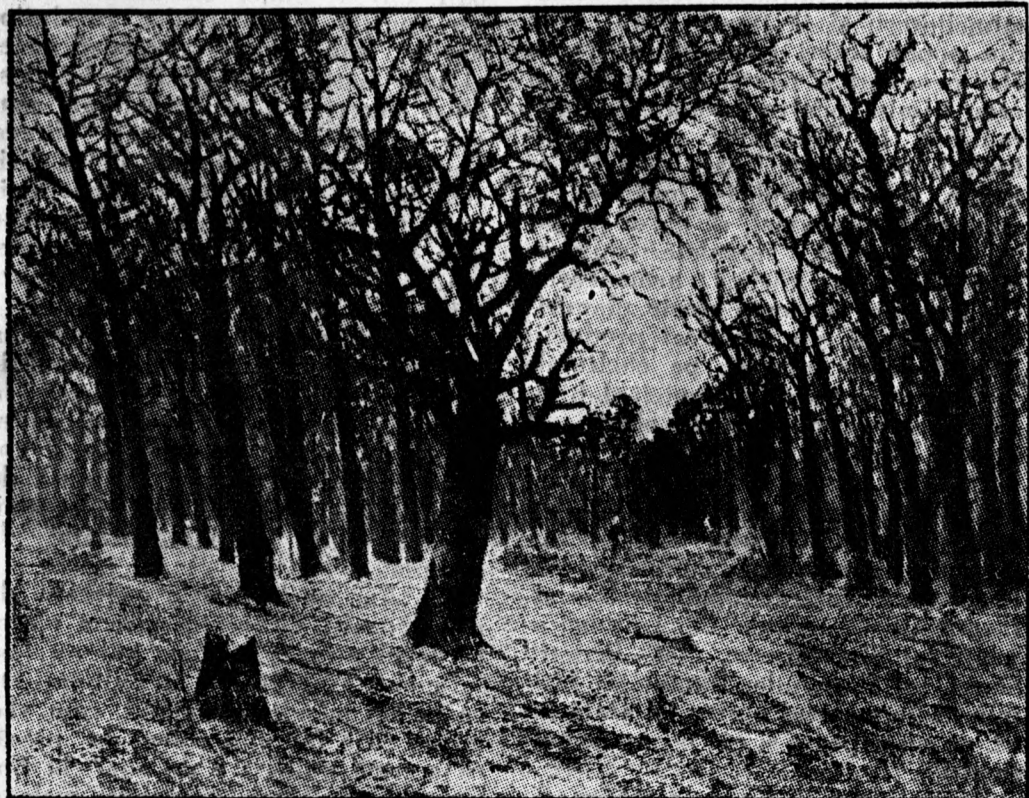
țice politice, cum e comunismul sau naționalismul. De aci idolatriile din ultima clipă, naționale sau socialiste, și toate derivatele fanatismelor raționaliste, sau chiar iraționaliste.

*

Incheierea, pentru noi, care ar fi? Ce atitudine să avem în fața adevărului? Nu cea a cuceritorului, care prin biruință nimicește însuși adevărul, câștigul lui rămânând o simplă iluzie. Din îndrăzneala laică a omului modern nu ne-au rămas decât crâmpene de adevăr. Cu aceste câteva cioburi am voit să construim o lume a noastră, din care a ieșit o ciudățenie neprielnică vieții tuturor, și a fiecăruia în parte.

Atunci? Setea noastră după ceva superior, setea adevărului, trebui întrebuințată nu în forma unui fanatism care caută și potrivește adevărurile după om, schilodind astfel adevărurile, cu totul altminteri. Dimpotrivă, omul, printr'o nouă disciplină, o nouă asceză, trebui să se facă nimerit, vrednic, cuprinzător al adevărului integral; cea ce înseamnă potrivirea omului la adevăr, nu a adevărului la om. Numai așa adevărul se poate arăta în lumina și oglinda minții așa cum este, călăuzindu-ne ca steaua cea nemincinoasă. Aci îndrumarea creștină poate sluji de dreptar și icoană. Să ne facem mai întâi, printr'o anumită gimnastică interioară, vrednici de adevăr. Și el va veni spre noi ca o danie și o mână a tainelor acestei Lumi minunate, în chip firesc și simplu, așa cum copiii se întâlnesc cu toate adevărurile vitale.

Chinurile omului modern, pentru afalarea adevărului său, fanatismele lui monstruoase sunt semnul deșertăciunii și rătăcirii, care toate duc la nerodnicie, la svârcolirea steapă de azi.

Andrescu:

Pădure desfrunzită

TIPUL OMENESC

AL. MIRONESCU

Un fapt esențial.

Când omul a apărut pe suprafața pământului, el a marcat prezența sa printr-o sumă de indeletniciri tipice.

Risipiți, fără știință unul de altul, fără nici o putință de comunicație, despărțiți prin mări, prin munți sau păduri incomensurabile, neavând nici o urmă de conștiință de sine, primii oameni au lăsat totuși semnele unei identități esențiale și profunde.

Mai mult. Indeletnicirile tipice pentru anumite etape de evoluție, pare să pună în lumină un caracter general, ca și cum ele ar fi avut un corespunzător precis în desfășurarea mecanismului fiziologic al omului primitiv. Ne apare deasemenea semnificativă întâmplarea că universul se reflectă sub același unghi în spiritul unei aceleiași generații și că mentalitatea sa este caracterizată prin preocupări de același ordin. În domenii diferite răsar la un moment dat probleme și soluții construite în același spirit.

Faptul, desigur, nu poate fi atribuit unei simple coincidențe.

Toate cunoștințele noastre pledează pentru existența unui fond comun, din care s'a împărțit, de la început, speța umană.

Imprejurările, mult mai târziu, au aruncat o pânză țesută din aparențe, din care a apărut ideea unei extraordinare diversități a tipului omenesc.

Totuși, la o examinare mai atentă, la o străpungere a aparențelor, realitatea profundă se desvăluie în întregime. Este, evident, unanim recunoscută influența soarelui, a cerului întunecat, a variațiilor de temperatură, a mărilor, a munților, care au putut înrăuri destinul omenesc, născocind forme deosebite de viață.

Peisagiul și pământul au imprimat oamenilor caractere particulare, reușind a-i diferenția până la un punct. În nici un caz însă nu s'a putut opera acea reformă totală de conținut, încât oamenii să nu se mai recunoască între dânșii.

Goethe notează undeva: «In orice parte s'ar îndrepta omul și orice ar întreprinde, totdeauna va reveni la drumul pe care dela început Natura l-a trasat pentru el».

În adevăr, unul poartă capul acoperit, un altul îl împodobește cu pene, unul are pielea albă, altul o are de culoare neagră, unul se închină soarelui, altul crede într'un principiu de esență supranaturală, dar pe de-deșubt circulă o sevă comună.

Anumite teme sunt deopotrivă de valabile pentru toți.

Formele rezultă din sublimarea acelorasi porniri și structuri fundamentale.

Intr'o cinstită confruntare, cele mai multe bariere cad. Decăteori li s'au aruncat punți de înțelegere oamenilor, cari s'au crezut iremediabil desunți, s'a observat cât era totuși de unitară esența lor.

Doi oameni, de ori unde ar fi ei, desbrăcați de prejudecăți și de artificial, așezați cu sufletele față în față, nu vor putea constata decât adâncul lor acord.

Este drept, condițiunile de viață permit rar un dialog al conștiințelor.

În nici un caz însă, deosebirile formale nu pot fi invocate în sprijinul unor disonanțe profunde, iar cei care le cultivă pentru rațiuni politice, nu vor putea culege, până la urmă, roadele pe care ei le nădăjduiesc.

Ne gândim, de pildă, la aceia cari pun pitorescul în slujba naționalismului. Ei comit o eroare de ordin romantic. «Costumul național» caracterizează o regiune și nu o națiune. Folclorul, un fel de tabu al credințelor naționaliste, este reflexul unui climat sufletesc, care se organizează peste granițele naționale.

Cu timpul, costumul și folclorul nu vor mai avea decât o valoare istoriografică.

Mijloacele de penetrațiune și de răspândire a altor forme de viață, cu caracter de generalitate, s'au înmulțit și au atins un grad important de perfecționare.

Dealtfel pe măsură ce oamenii se cunosc mai bine și se apropie mai mult, ei descoperă acel fond pe care nu se pot greșa decât forme similare de viață.

Dacă totuși organizarea pe grupuri a oamenilor este o necesitate, ea nu poate avea loc decât sub semnul valorilor culturale și nicidecum pe temeiul amănunțelor formale.

Numai valorile de cultură au calitatea să potențeze pe unele, să domolească pe altele din elementele cari alcătuiesc împreună o zestre comună omenească.

O viziune particulară nu este posibilă în afara valorilor spirituale și numai ele pot crea unități sociale superioare, încheiate.

Să fim exact înțelegi.

Insemnările de mai sus nu aduc, în mod necesar, la ideea unui tip standard omenesc.

Constatarea unei profunde unități biologice și a consecințelor firești cari decurg din enunțarea ei pe planul social nu împieteză, în concepția noastră, asupra unei anumite autonomii spirituale, pe care o realizează unii dintre oameni.

Noi credem în capacitatea de creație, în putința de ridicare la expresii originale, în însingurarea persoanei umane.

Limitele între care oscilează biologicul fac posibil un joc bogat și variat înlăuntrul unității fundamentale.

Și mai credem că, peste temele fundamentale, numai aceste însușiri de care am pomenit pot determina unități superioare de ordin social.

O altă concluzie se desprinde, socotim din punctul de vedere schițat aci, și anume că nu există valori spirituale, expresie a unei etnicități. Lumina valorilor spirituale se întemeiază pe atributele generale ale omeneșului. O trăire limitată conduce la o înțelegere parțială și produce o deformare, o denaturare.

Să precizăm.

Când spunem: Eminescu este un poet mare, judecata noastră de valoare nu se ridică din așa numitul «specific românesc» ci se formulează pe temeiul unor elemente cu un caracter de universalitate. În conștiința noastră sunt prezente atunci o categorie de criterii absolut generale și general aplicabile.

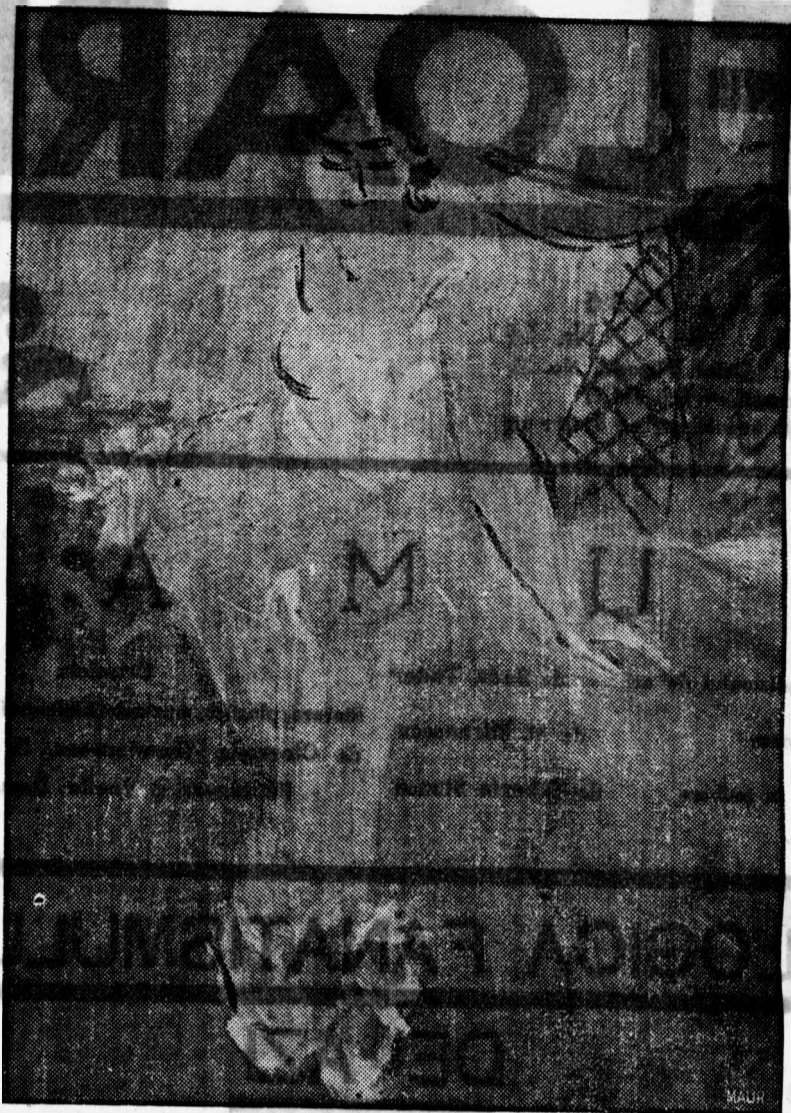
Tipul general omenesc se desvăluie în toată splendoarea și apreciază puterea sa de plasticitate precum și originalitatea sa.

«Miracolul românesc», acea formidabilă și năstrușnică renaștere românească, de care pomenește unii, nu poate însemna decât o participare mare mai largă la categoria valorilor de circulație universală și nicidecum încheierea vreunei monstrozități uilitoare, fără pereche.

Miracolul românesc nu poate însemna decât o mai amplă integrare a colectivității românești în universal.

Cântecul unui cioban ne invită de bună seamă la reflexiuni interesante și trezește un fragment din sensibilitatea noastră. Dar același motiv sonor distilat de Enescu, se va îmbogăți cu acele sensuri de adâncime, singurele importante pentru o valorificare pe plan spiritual.

Iată pentru ce ne stăpânește convingerea că nu vom face o operă utilă în slujba colectivității românești decât în măsura în care îi vom înlesni o împărțășire din tipul general omenesc.

Ciucurencu

Balerină

GENERAȚIA, ÎN PULBERE

ZAHARIA STANCU

Da. Fac parte dintr'o generație de revoluționari. Generația mea a plecat la drum prin 1926. Azi ne aflăm în 1936. Între aceste două date se află, dolidora de fapte și de realizări, zece ani. Putem deci încheia un bilanț. Putem încerca să încheem un bilanț. Generația mea își avea reformatorii în fiecare ramură: artistică, literară, socială. S'o luăm metodic. Pe coloane. Contabilicește. Unul înalt, oacheș, cu dinți foarte albi și buze foarte cărnoase după care se omorau femeile, visa să reformeze teatrul românesc. Avea planuri uriașe. Teatrele naționale și particulare dispăreau. Actorii proști erau surghiuniți pe insula Șerpilor. Artiștii cu gușă și pungulițe bălane de untură pe solduri erau expediate, în bloc, în Malta. Regizorii nătângi cari prezentau publicului opere de Shakespeare și Caragiale urmau să fie răstigniți în piața Cerului Militar cu creștetul în jos. Apoi totul trebuia reclădit. Scriitorii generației aveau să scrie opere noi, nemuritoare, cu subiecte de actualitate cari să aibă priză asupra mulțimilor. Se ridicau pretutindeni teatre uriașe muncitorești și fărănești. Erau aleși din popor actori frumși și acrite cu glas proaspăt și pântec nepângărit și erau trimiși, pentru învățătură, tineri regizori, la Reinhardt și la Meyerhold. Lângă aceste uriașe realizări, în teatru, reformatorul își îngăduia, ca amuzament personal, să așeze și opera lui poetică, versulețe confuze, cu iz de cafea mistică, armenească. Ce s'au ales de toate aceste planuri? Reformatorul și-a publicat producția poetică într'o broșură, pe cheltuială proprie, și a cules, dela amicii slabi de ținer, câteva buchete de elogii. A montat două-trei piese streine, banale, în chip obișnuit, a publicat încă o broșură de versuri și o cârtică despre probleme teatrului contemporan și și-a văzut, omenește, de treburi mai interesante. Teatrul românesc își așteaptă alt reformator. Până atunci se joacă tot Shakespeare, tot Bernard Shaw, tot Caragiale, Blaga și Eftimiu. Reformatorul nostru își arată încă, pe unde poate și cât poate, nemulțumirile.

Poezia urma să fie și ea reformată. Alecsandri trebuia scos din manua-

lele școlare și aruncat, ca un hoit putred, pe apele sămbetei. Anghel cântase, — o, ce naiv, — florile! La țaraș. «Eminescu? Vai, drrrragă, ce melancolie!». Revoluționarul care se exprima așa, un lungan gălbui, mereu vesel, și-a publicat opera reformatoare, pe 42 pagini, fără întârziere. Criticii generației s'au exprimat: «Esență. Esență pură. Gândire profundă. Melodie nemaiauzită». Dar, poezia românească, — săraca poezie românească, — n'a acceptat reforma, n'a simțit revoluția, nu s'a înviorat.

Dar nuvela, dar romanul, dar critica? Pentru fiecare gen generația mea număra zeci de reformatori. Băieții se plâneau de editori. Și au pornit asaltul asupra lor. Editorii au cedat. Ce spun noui nuvelisti generației mele? Ce aspecte noi aduc în paginile lor romancierii revoluționari ai generației mele? Ce viziuni inedite asupra vieții sociale românești? Mai înainte în romanele românești se aflau descrise pasiunile bărbaților pentru femei. În romanele reformatoare sunt analizate și pasiunile bărbaților pentru bărbați. Cărțile bune, semnate de tineri, nu aparțin reformatorilor, revoluționarilor, gânditorilor generației mele, ci unor scriitori onești, cu ochii deschiși sinceri și fără prejudecăți asupra societății de azi, ca d-nii Mircea Damian, Ion Călugăru, I. Peltz. Critica literară a rămas tot recenzia amicală, tot notița veninoasă. Generația mea n'a dat nici un critic cu condei cinstit și cu o nouă concepție despre artă.

Dar reformatorii științei? Revoluționarii dreptului? Luptătorii politici? Unul predă lecții de fizică la Urlați. Altul stă, de zece ani, secretar la un avocat de suburbie. Fruntașul celor ce predicau, ca armă de întâia mână, politica, e membru umil și prea supus, într'o organizație de dreapta.

Da. Fac parte dintr'o generație de revoluționari. Generația mea a plecat la drum prin 1926. Zece ani au fost suficienți s'o sfărâme în pulbere. De ce ne-am mândri afirmând, cum văd mereu că o fac unii colegi de presă, că această pulbere e de aur? Să fim sinceri. Pulberea generației mele e pulbere simplă, ca oricare alta.

C R O N I C I

Fundatia Dalles:

Tinerimea Artistică

Pictorii generației mele, care și-au eroit drumul în epoca măcinată de suferințe, nostalgii de insașiabilă poftă de viață, care a urmat războiul, târâți într'un vârtej de forme și expresii, care până în ziua de astăzi nu și-au putut găsi centrul armonios, s'au împăcat în totdeauna foarte greu cu estetica iluzionistă, cu arta de agrement și suficiență, căreia T. A. i-a rămas confortabil fidelă de aproape 40 ani de când există. Și totuși T. A. a avut parte să-și găsească un realizator al aspirațiilor sale literar-romantice, care canalizându-le spre un realism robust și plastic, i-a amenajat o esire onorabilă în istoria artei noastre. Este d. Pătrașcu. D-sa împreună cu d-nii Iser și Ressu (cel de altădată) au stabilit în arta noastră bazele unei viziuni noi, concepută plastic, au deschis drumul spre noi înțelegeri formale și cromatice, cele ale timpului.

Ar fi însă o ingratitude dacă n'am sublinia adevăratul merit al T. A., rolul ei educativ, acela de a fi condus spre o înțelegere artistică un public semi-barbar, lipsit de noțiuni superioare în acest domeniu; și poate tocmai acestei arte de suprafață agreabilă, care se adresa în primul rând sentimentelor și instinctelor, îi se datorește puterea de atracție care încetul cu încetul a dezvoltat interesul pentru problemele mai importante. Nimeni nu poate contesta T. A. acest rol educativ, care revine în primul rând membrilor săi, artiștii de bun gust, Verona, Vermont, Stoianescu, St. Popescu, Kimon Loghi, Steriade, soții Mütznner, toți oameni civilizați, bine educați și cu răspundere morală. Și dacă în artă, latura morală, tinută, nu o «face» în schimb îi fixează o situație socială în care desigur nu lipsesc nici perspectivele artistice.

Gratie acestor calități T. A. s'a menținut cu demnitate până în ziua de azi și desigur se va menține multă vreme, pe când o asociație ca «Arta Română» care reprezenta o idee mult superioară, s'a destrămat din lipsă de colegialitate și respect artistic.

Și prevăd pentru T. A. nu numai o rezistență mecanică, ci și una vie, pe un plan superior, prin prelungirea viziunii sale cu activitatea elementelor mai noi; în felul acesta denumirea T. A. nu va mai fi ceva van ci o realitate deplină maritată. Expoziția acestui an ne dă toate speranțele. Păstrând bunele tradiții de ospitalitate T. A. a dat adăpost câtorva tinere elemente care s'au afirmat: Lucian Grigorescu, Ștefan Constantinescu, Arnold, Paul Miracovici, Phoebus, Iosif, Kessler, cari au fost plasați cu toată atențiunea, cu toată delicatetea, fără nici o părtinire și nici o deosebire de cei vechi. E un gest elegant care față de moravurile în circulație merită toată atențiunea noastră și pe care am vrea să-l vedem complectat și mai larg, înglobând tot ce e într'adevăr valoros — și spre dreapta și spre stânga — încă T. A. să reprezinte o iconă vie a artei noastre actuale. Oameni ca d-nii Verona, Kimon Loghi, Mütznner rămân pentru oricine o garanție de înțelegere și echitate. Va fi și o bună lecție pentru spiritul îngust și părtinitor al Salonului Oficial care s'a transformat din domeniu al Statului, într'o regiune de vânătoare, particulară.

Un cuvânt elogios pentru felul deosebit de inteligent și cu gust cum e aranjată expoziția T. A. Un ritm vioi, o valorificare excelentă care pune bucată pe bucată mai neînsemnată în lumină favorabilă, în situația cea mai bună.

Henri Daniel

Andreescu

După ploae

LITERARE

INSEMNAȚIILE LUI SAFIRIM

de N. M. CONDIESCU

Așteptată de atâta vreme și mereu amânată dintr'un exces de scrupulozitate artistică, într'un totuși explicabil la adevărații creatori de valori literare, apariția «Insemnărilor lui Safirim» de d. N. M. Condiescu este astăzi un fapt sigur.

De săptămâna cărții și odată cu ediția II-a din «Peste mări și țări», ediție de lux și impodobilă cu numeroase ilustrațiuni de pe planșe originale ale pictorului Mütznner, «Insemnările lui Safirim» vor fi în toate vitrinele librăriilor.

Cele două volume datorite talentului stufos și cucuritor al d-lui N. M. Condiescu — volume pe care, am putut avea prilejul și bucuria de a le vedea în corecturi «bune de imprimat» (insfârșit!) — vor constitui, credem, unul din evenimentele literare cele mai de seamă din zilele festive ale cărții.

Vigoare plastică, dinamică forță a sugestiei, farmec al stilului care continuă cu strălucire linia povestitorilor noștri clasici și totodată o prospețime și o violență a expresiei, de inedită savoare în scrisul românesc contemporan — bătut de toate capriciile și mutilat de toate vicilele — scriitorul N. M. Condiescu aduce o nouă și prețioasă contribuție literaturii noastre.

«Insemnările lui Safirim», povestea plină de adâncimi omenești, cu un invictor dar epio răscolite, rotungeste, în durabile contururi de artă, o viziune superioară și un mod lăuntric de certă calitate. Cartea e o nouă mărturie de migală și aurărie scriitoricească, atestând un efort de meșter bijutier și în același timp o bogăție epică de prim ordin.

Zăpezi și purpură

de George Dumitrescu

O altă treaptă, de pret, a evoluției mijloacelor unui poet dotat cu o puternică și armonioasă bogăție de sensibilitate: «Zăpezi și purpură» de d. George Dumitrescu.

Sunt poemele ultimei faze, în transformările formale prin care a trecut un conținut sufletesc monocord, dar adânc.

Am mai avut prilejul, sau mai bine zis nu l-am ocolit niciodată, de a scrie despre d. George Dumitrescu, deci nu vom repeta ceea ce am surprins ca o notă întru totul apreciabilă a lirice sale, azi când falsurile și trisările abandă: autenticitatea simțirii.

Ceace nu însemnează că nu recunoaștem și autenticitatea realizării poetice propriu zise.

Luciditate chinătoare și amară înălțime, iată o dovadă mai elocventă în sine decât orice comentarii.

Gura mi-e sălcie de bromură
Și, cu mâna vestedă, mai scriu
Dintr'un obicei, ca o pecete
Infierată, an cu an, tot mai adânc.

Sau pentru acuitatea sentimentului de surdă disperare și solitudine, această frumoasă strofă simplă:

Chipul tău s'apleacă, la răstimpuri
Peste groapa mea de umbră, ca o creangă

Și pe urmă raza ta se duce
Și rămâne întunericul mai orb.

E adevărat că — și, s'ar părea uneori, în dauna «răsfrângerilor de ghetar și de emal» cum însuși d. Dumitrescu definește actul poetic — sursele sale sensibile, rădăcinile, izvoarele sale, sunt prea năvalnice, după îndelungi comprimări, pentru a nu se lăsa vizibile:

Vreau să strig, cu sângele bolnav,
Și zăcut de viața netrăită;

și pentru a nu face, adesea dureros deslușit de însuși poetul, sentimentul unei creșteri strâmbe, dinăuntru, conștiința alunecării peste realitatea «netrăită» și firește regretul:

Turburat-am apele cu gura
Fără să le beau răcoarea bună...

Dar dincolo de desgust, de regrete, de înșelări, există mângâierea actului poetic — această nouă și consolatoare realitate.

Drama interioară cunoaște aceste estompări și balsamuri, singurele care mai rămân, cu toate că d. George Dumitrescu nu crede prea mult nici în ele după cum se vede din acest luminos cu tristețe și sugestiv poem unitar, cu care — pentru expresivitatea lui sensibilă și plasticitatea lui susținută — vom și încheia prezentarea de față:

Hieratică — atitudine zeească,
Cu răsfrângeră de ghetar și de emal,
Dar sub coajă este dat să clocotească
Toată viața sugrumată fără grai...

Ce blestem a pus opreliște la poartă
Și mă ține pe o culme de magie?
Pentru ce m'adap cu visul — apă moartă —
Și nu sorb ulciorul meu de apă vie?

Pentru florile acestea de hârtie,
Trandafiri de 'nehipuire siderală,
Se usucă florile 'n câmpie
Bătrânețea mă adoarme 'n poală...

Dare-ă, Doamne, cânteul de fluer
Al acestor blestemate incantații,
Dare-ă, Doamne, cerul meu de constelații,
Să-mi simt sângele de smeură în suer;
(«Blestem»)

Cicerone Theodorescu

Artă...

La Opera română din Cluj, s'au petrecut lucruri regretabile. Artiștii cari au interpretat spectacolele pascale, au comis unele infracțiuni cari nu cadrează cu profesia lor și cu atât mai mult cu calitatea lor de iubitori de frumos. În genere nu-și fac datoria. Adică nu au tăria ca atunci când nu mai pot corespunde calitativ, rolului, să se retragă.

Ceva mai mult, unul din fostele vedete ale scenei românești, s'a prezentat la un spectacol în stare de ebrietate.

Cum era și normal, artistul, în pauzele scurte ale frazelor muzicale, mai stătea de vorbă cu publicul.

Și cum oamenii sunt ingrați, spectatori după ce au ieșit dela Operă, au început să bârfească.

Gazetele locale, au infierat, îndeletnicirile artiștilor cântăreți, din timpul spectacolelor. Ba ceva mai mult au găsit vinovat și pe directorul Operei, singurul care, în adevăr este responsabil.

D. Nasta, bulibașa vocaliștilor din Cluj, nu trebuia să-l lase pe tenorul în chestie, să se producă în halul în care era. Întâmplarea a fost infierată de un cronicar muzical, pe nume Ioan Fareu.

Represiunea conducerii Operei, n'a întârziat. Printr'o adresă oficială, d. Nasta, i-a retras permanentul de intrare la Operă. Procedul desigur, nu este onorabil.

Un cronicar, nu este obligat să treacă sub tăcere gafele celor ce poartă pe umerii lor o răspundere morală și materială. Inchipuiți-vă ce ar însemna, dacă instanțele de cultură, vor da permis de intrare, numai pentru cei ce vor cânta în struna nepricepuților.

Un lucru însă nu ne-a plăcut nouă în cronica d-lui Fareu. În cronică, d-sa spune că toți artiștii dela Opera din Cluj, sunt așa cum sunt, fiindcă sunt din București. Și că dacă, tenorul, nu și-ar fi făcut cariera pe malurile Dâmboviței, nu ar intra pe scenă dispus.

Oare numai ardelenii «este deștepti»? Toți cântăreții din Ardeal au voce de privighetoare?

Ardealul nu cunoaște oare poezia poeziei de nectar?

Ne îndoim și ne întristăm. Fiindcă cronicarul muzical nu trebuie să se ocupe de starea civilă și socială a unui artist. El este artist, de profesie și naționalitate. Nu interesează nimic altceva decât calitățile lui artistice.

Regretăm gestul d-lui Nasta, dar regretăm și faptul că frații noștri ardeleni, fac regionalism din fiecare lucru și la orice ocazie.

Cine oare face regionalism? Noi sau ei?

D. T. Fântânaru

Paulina Heta

Sculptură

F A P T E

PICTORUL ANDREESCU

E un pictor puțin cunoscut, deși figura lui se întinde destul de vast peste câmpul istoric al picturii românești.

Contemporan cu Nicolae Grigorescu și-a purtat taletul și ochiul pe la aceleași școli pe unde a pășit acesta, pe la Mecca impresionismului și a naturalismului, cari a fost tabăra dela Barbizor.

Opera lui risipită prin colecții particulare și anticării, a fost strânsă și selectată cum trebuie de d. Al. Busuiocanu, pentru a o pune într'un studiu (editat de Fundația pentru lit. și artă Carol II).

Analiza artei lui Andreescu (tehnică și viziune) ca și albumul de reproducere pus la punct și adnotat, fac din acest studiu o bijuterie tehnică pentru bibliofili.

PRESA

Confratele «Facla» a instituit o anchetă asupra presei, pentru a lămuri — pe cât e posibil — rosturile și posibilitățile ei.

Au răspuns 5 mânători de condee, unii foști ziariști, alții actuali pensionari.

D. PAMFIL ȘEICARU nu și-a uitat armele acasă; răspunsul lui e ca și dânsul: mușcător, greu ca un sac, categoric.

Ceeace spune el acum, ca o profesiune de credință, le veți afla puse în formă vie, în cei 20 de ani de scris cotidian în diferite gazete și publicații:

«In ceea ce privește influența presei ea intră în capitolul forțelor hotărâtoare în viața colectivă. Nu există organizație, nu există autoritate care să reziste unei deslănțuiri de neașteptare din partea presei. Precum orice lege de răspundere a scrisului este nulă fiindcă pedepsirea unui individ sau a mai multora nu înăltură răul pe care lent, cotidian, l-a putut face presa intoxicând spiritul colectiv. O presă străbătută de simțul răspunderii poate suplini pe de altă parte, toate insuficiențele unei conduceri de stat neprevăzătoare, nehotărâte, inteligente.

O presă poate mobiliza instinctul de conservare al unei națiuni, poate să-i dea un accent implacabil în stare să constrângă un guvern molău la acte energice.

Îată și pe combativul DEM. TEODORESCU găsim subtile apropieri între gazetărie și literatură:

«Dar și în altă parte lucrurile sunt asemănătoare. Oamenii cari au scris frumos au scris mult. Gazetăria este și un fel de necesară renunțare la balast. Stilul se purifică prin eliminare astfel că scrisul des este oarecum o garanție a scrisului rar.

Îți recomand cartea lui Charles Braibant despre «Le secret d'Anatole France». Maestru! purității diamantine a spus și a iscălit urnătoarea mărturisire: «tot ce am mai bun în scrisul meu datorez uceniciei gazetărești pe care am făcut-o.»

O REVISTA UMORISTICĂ

Revista «Trivalea», e o publicație școlărească «de cultură generală», care apare la Pitești.

Ne pare rău că e și umoristică spre pildă: «Forma de guvernământ ieșită din 1789, e pacifică fără a fi pașnică, umanitară fără a fi umană. Una-i Pacea, alta-i pacifismul.

Pacifismul e o stare de desarmare morală și materială, de desorientare a minților. Pacifismul e starea bolnăvicioasă a Păcii. Pacifismul sau pacea bolnavă (!)

(din «Pacea și pacifism»).

Sau (despre Heine):

«A fost un inofensiv; oamenii s'au ferit de el» (pag. 18).

Sau:
«Trivalea dorește colaborarea tinerelor vârstare cari vor să orneze cu operele lor sfioasele-i pagini.

DIN CONSTANȚA

Pe birou avem primul număr din noua publicație «Revista Dobrogeană».

Dacă îi va fi sortit să trăiască va fi o soră a revistei călărășene «Pământul». La fel de îngrijită, bine scrisă, cu cult pentru literatură și mișcarea culturală românească.

Versurile. — mai bune sau mai slabe, — infloresc totuși pe toate paginile.

Ne-am sufocat de grimază amară și de politică extremistă! Vrem vers și dialog tineresc. vrem legănare artistică fie ea naivă, neîndemănatică.

TUDOR ARGHEZI

Tudor Arghezi continuă în «Revista Fundațiilor Regale» un ciclul de versuri, cari nu va intra în ediția definitivă a poeziei pe care o va scoate de ziua Cărții editura «Fundației pentru lit. și artă Carol II».

Cum această ediție cuprinde «Cuvinte potrivite», «Flori de mucigai» și «Stihuri de seară», cele 15 poeme apărute în ultimele luni în «Revista Fundațiilor» vor alcătui un volum, al cărui titlu nu a fost fixat.

Îată una din poemele sale, a căruj gust e veritabil arghezian.

*In cutia de sidef și aloi
Au venit podoabe noi,
Lăcuste, păianjeni, brotăci.
Nu te speria de ei,
I-am incremenit în stihuri blajne
Ca să te gătească pe tina
Slăpână,
Șoparla-i pentru glezna dela mâna
Iar șarpe'e pentru grumaz,
Fetișcană de atlas —
Și pentru șoldul dumatilă, de vioară,
Domnișoară.*

*Te rog a mă ierta
Dacă-ți zic și tu și dumneata
Și dacă din cuviință și de frică
Mintea mi se face peltică
Și uitucă mi-se face.
Chihlimbarul ăsta-i o răgace.
Matostasul e un cărbuș
Prins acuş.*

*E adevărat? Nu-i adevărat!
Gângăniile au cam întârziat
Și cutia de lemn de aloi
S'a întors din drum înapoi,
Pe spinărea furnicilor.
In hamul și hățul panglicilor.*

*Bună dimineața, duduie!
Nite-l măștișorul: nu e.*

(Nu e)

Și acum ceva care să o țineți secret: volumul lui Arghezi va fi o surpriză. Va conține numai câteva sute de poeme, de savoare celei de mai sus.

v. dam.

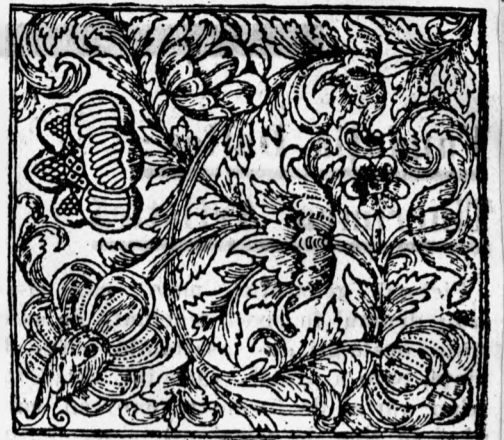
CAND S'A NASCUT BERGSON..

S'a născut la Paris, în vremea celui de-al doilea imperiu. Este timpul crinolinei, a landoului, a ducelui de Morny, a Corei Pearl, a făcăleii și aventurii lui Napoleon al III-lea. E timpul Damei cu cameli, a lui Armand Duval, a compasiunii și a compătimitorii. E timpul intimităților și a interiorului; și mai este și timpul când, corespondența lui Gustave Flaubert, scânteiază reprezentativ. Și în aceeași toamnă cu burniță cernută pustiu, când într'un cartier sărăcăcios venea pe lume un prunc evreu, care avea să scrie treizeci de ani «Eseul asupra primelor date ale conștiinței», lumea cânta pe străzi și 'n restaurante, pe o arie melancolică, bolnavă de nostalgi, cupletul revistei «La Toile ou mes quat' sous», jucată la teatrul «Délassaments-Comiques»:

*«Ah mes amis! Quelle erreur est la votre!
«La Mode est femme et n'a rien corrigé,
Quand l'une passe, on en invente un autre.
«Et voilà tout: le mot seul est chagné...*

Atmosfera de fotografie în sepie. Guler înalt, cravată mare, reverurile redingotei larg răscoite, talia joasă, pantalonii strâmți cu spuete, joben gris.. Capul, puțin plecat spre stânga și sprijinit gâdnitor în palmă. Figura încadrată de barbișoane engleze tip Glandstone, prelungindu-se în cioc tip Victor Emanuel sau încadrată de barbă mare, stufoasă, virilă tip Gambetta. O viață făcută cu torțe și entuziasme, în care cetățenii imită, în gesturile lor, atitudinile eroilor de pe câmpul de luptă. Valul romantismului slăbise. Omul trăia între cetățenismul de stradă și liniștea mobilelor grele, capitonate cu verde și ornate cu mărgelile de porțelan alb. Draperiile erau mari, ferestrele înguste.. Treceau adevăratul imperiu cu vitralii vii, luminoase, larg deschise ca și gloria unicului Napoleon. Nu s'ar putea spune că, această epocă a fost o pasișă. Nu, nici atât măcar, n'a fost. Oamenii se imitau între ei, cotidian, meschin.. Trăiau legați unii de alții conservator în revoluționarismul lor. E vremea Sebastopolului și a fortului Ma-

lakoff. E vremea lui Garibaldi.. Toate lucrurile, toate făpturile mergeau către înfrângerea dela Sedan.

ESTE UN FAPT, foarte curios care se petrece în viața cunoașterii, și anume acela, că, noi nu avem voie să spunem că știm ceva decât abia din clipa în care oamenii încep să ne învețe propriile noastre gânduri, adică, numai din momentul ce semenii acceptă să ne imite.

DACA AM ÎNȚELEGE că din punctul de vedere al sensibilității noastre toate lucrurile lumii sunt obiecte, atunci cel puțin jumătate din psihologia omului ar deveni inutilă.

MIHAI EMINESCU este mai mult o prevestire decât un fapt realizat. Ii citești opera, și, întovărășit de prezența sa, treci printre lucruri. Cu fiecare pas și cu fiecare cuvânt EL devine tu. Și, dela o bucată de drum, simți că el a trăit în cățiva ani, tot ceea ce noi cei'alți vom viețui dela dânsul înainte. Căci noi am trăit și vom trăi în limitele geniului său. Numai pără la hotarele străjuite de munte ca putem să înțelegem ceva. Circumferința creierului lui Eminescu este zarea vieții noastre românești.

DOCUMENTE

DREPT, SOCIOLOGIE, ISTORIE

NECȘULESCU, COL. GH. și MAIOR CONSTANTINESCU I.: *Lege pentru fondul național al aviației.* Completată cu textele de legi la cari se referă și însoțită de avizul consiliului legislativ și expunerea de motive. Pagini 128, lei 70.

VASILIU, VASILE: *Aspecte din Statele Unite, Partide politice. Doctrina economică. Curente sociale.* Extras din Analele economice și statistice. Tip. Bucovina. Pagini 24, lei 25.

TILLMAN, H.: *Acțiuni psihice paranormale.* Acest studiu a apărut prima oară în Revista de filosofie de sub direcția d-lui prof. C. Rădulescu-Motru. Pagini 32, lei 15.

VEVERCA, ION: *Nicolae Șufu. Viața, activitatea și opera întâiului economist ideologic din România, 1798—1871.*

Un studiu documentat, bine scris și conținând date deosebit de prețioase pentru cercetătorii în câmpul Istoriei Românești.

Editura Asociației economiștilor români.

Cu un portret a lui Nicolae Șufu. Lei 100, pagini 130.

MEDICALE, AGRICOLE, MILITARE

CARTON, PAUL: *Decologul sănătății.* Trad. de I. Rădoi și N. Medințu Prefațată de dr. F. Popa-Lăuțeanu. Lei 20, pagini 46.

CONSTANTINESCU, DR. MIRCEA K. și DR. BOGDAN-IONESCU: *Fata, mama și copilul.* Noțiuni de igienă pentru fete, soții și mame. Pagini 85, lei 56.

GANEA, ING. NICOLAE: *Trei lucrări.* Laboratorul institutului tehnic C. F. R. București-Grivița.

Hala de expoziție din Parcul Carol. Centrala electrică a Fabricii de aviație I. A. R. Cu planuri și schițe în text. Pagini 24, lei 40.

HRISTEA, CONST. L.: *Stupăritul.* Tratat complet de agricultură. 400 clișee. Ediția I-a, Bârlad, atelierul Chiriac. Pagini 959, lei 180.

SLATINEANU, MAIOR B. A.: *Potențialul de războiu.* Iași, tip. Brawo. Pagini 165, lei 85.

SĂPTĂMÂNNA BIBLIOGRAFICĂ

26 APRILIE — 3 MAI

VASILE DAMASCHIN

LITERATURA

GH. CORDAȘ: *Poezii și prozatori Ardeni.* Până la Unire, 1800—1918. «Biblioteca pentru toți» a editurii Universala Alca'ay, va tipări de ziua cărții câteva zeci de numere din această bătrână bibliotecă, ale cărei baze au fost puse în 1895.

Cel mai principal ciclu va fi acesta, al poezilor și prozatorilor români, format din cinci cuprinzătoare volume, care vor conține:

- 1) Poezii Munteni până la Unire, 1787 — 1859.
- 2) Poezii și prozatori Basarabiei până la Unire, 1812—1918.
- 3) Poezii Moldoveni până la Unire 1673 — 1859.

4) Poezii și prozatori Bucovinei până la Unire, 1800—1918.

Fiecare volum va avea studiu și antologie: numeroase date biografice, bibliografice și critice asupra scriitorilor, precum și cele mai alese bucăți din opera lor.

Va fi o frescă a literaturii române din cele mai vechi timpuri și până la Unirea din 1859 pentru vechiul regat și până la Unirea din 1918 pentru provinciile alipite.

Primul volum «Poezii și prozatori Ardealului» are 625 pagini și costă 49 lei.

MILITARU, VASILE: *Cântecele omului.* Versuri. În editură proprie. Pagini 75, lei 50.
NAUM, GELU: *Drumeful incendiar.* 3 calcuri de Victor Brauner. Pagini 65, lei 50.